

Sermó del Coremer

13 d'abril de 2019, dissabte del Ram
Convent de Sant Vicenç Ferrer, Manacor

Estimats germans i germanes tots:

Fa setmanes que començarem la quaresma. Estam a punt que arribi a la seva culminació. Hem estat cridats a fer penitència. És una paraula un poc gastada. I d'aquest desgast ens n'hem de fer responsables, en bona part, els dirigents de l'Església per la forma inadequada amb la que l'hem emprada. Però jo pens que no hem de perdre la paraula. Ens hem d'adaptar, sí. Però el llenguatge és molt més que un instrument. El llenguatge estructura la ment que és la que ha de rebre i assimilar el contingut de la Paraula que Déu ha revelat. Dins una determinada manera de parlar, dins un determinat univers semàntic, lo que Déu ens vol dir, senzillament, no es pot expressar. Treballant en això, avui en dia, hi ha persones molt intel·ligents que, com a formiguetes, van creant un univers de significats on lo essencial del cristianisme no hi té cabuda. ¿No vos estranya que mentre la influència de l'Església va fent-se insignificant, continuï essent un tema tan present i central als mitjans de comunicació i als discursos polítics?

No tenc coneixements especials de filosofia del llenguatge com per poder aprofundir aquest tema. Sols recordar el gran mestre de la filosofia grega: Sòcrates, ens va ensenyar com, abans de començar la fase d'aprendre positivament, la «mayeutica», és necessària una fase prèvia de desmuntar els prejudicis «ironia».

Me sap greu contradir alguns amics meus que, amb una molt bona intenció i un gran esforç, intenten dir el contingut del cristianisme dins l'univers semàntic i simbòlic dominant avui en dia. Me sap greu per ells, però ha arribat un punt en què això s'ha convertit en una tasca impossible.

Recordem que era mantenir la paraula penitència lo que ens ha duit a tota aquesta disquisició. La penitència a la que l'Església ens ha convidat aquesta quaresma. ¿Com la podem entendre? M'agradaria remuntar-me a la primera pàgina de la Bíblia: el sisè dia, Déu digué: «facem l'home a imatge i semblança nostra ... home i dona els va crear» i la segona pàgina: «Llavors el Senyor-Déu va modelar l'home amb pols de la terra. Li va infondre l'alè de vida, i l'home es convertí en un ésser viu».

Els tècnics ens diran que aquestes paraules són un mite. Potser nosaltres, per entendre'ns, podem dir que és un conte. Un conte no és una mentida, sinó una imatge, que, com diu la dita castellana, moltes vegades val més que mil paraules. ¿Què ens diu aquest conte de la penitència? Ens diu que som una cosa molt gran: fets a imatge i semblança de Déu,

Sermó del Coremer

13 d'abril de 2019, dissabte del Ram
Convent de Sant Vicenç Ferrer, Manacor

portadors de l'alè de Déu (Ruah en hebreu, Pneuma en grec, Esperit Sant en el credo). Però, per altre costat, també estam formats de pols de la terra. Recordem com començarem la quaresma: amb la imposició de cendra, recordant que som pols i en pols ens convertirem.

«Ser part de la terra». Altre cop ens trobam amb el llenguatge dominant. Vivim temps on apreciam molt els seguidors de la deessa «Pachamama», la Mare Terra com un ser personal. Apreciam doctrines orientals que propugnen una integració total (¿submissió? Me pregunt) del ser humà dins l'ordre còsmic i en concret dins el dinamisme de la naturalesa. La paraula natural s'ha convertit en sinònim de bo. No negaré els molts de continguts que és bo assumir d'aquestes doctrines. Però naturalesa és també el lloc on el peix gros es menja el petit. El lloc on les espècies fortes sobreviuen i les dèbils sucumbeixen. Naturalesa és la que fa que no es pugui repartir la riquesa si abans no s'ha produït, per molta bona voluntat que tenguem. Altra vegada ens trobam el mite de la segona plana de la Bíblia: «Treballaràs amb la suor del teu front». Llei natural és el fet que, en el mateix moment de néixer, tot el que neix inicia un procés de degradació (envelliment) que, d'una manera o altra, més prest o més tard, durà a morir.

I encara ens cal desmuntar un preconcepte més antic, decimonònic: El gran mestre Rousseau va dir: «l'home es bo per naturalesa i és la societat la que, posteriorment, el corromp». Té un contingut de veritat que no podem despreciar. Jo mateix, fa un poc he dit que hem estat fets a imatge i semblança de Déu i que som portadors del seu Esperit. Però no siguem ingenus. ¿hi ha res més egoista que un infant petit? Al manco els de la meua família, que els estim molt, unes de les primeres paraules que aprenen a dir és «meu» o «d'es nin». Protesten i intenten llevar el protagonisme i les joguines als germanets i parents. Etc. Hem de tenir clar, a diferència del pensament dominant, que la tasca de l'educació, no consisteix en que el nin continuï essent nin i aprofundeixi en el seu ser de nin, sinó que, orientada per un sistema de valors que ve de fora i més amunt que l'infant, li doni instruments perquè, poc a poc, sense rompre el subjecte, vagi sabent dominar aquest egoisme innat que prové de la terra de la que tots estam fets. Un «ser terra» que ha arribat fins a nosaltres per mitjà dels gens, evolucionats en una lluita brutal que és l'evolució de les espècies, i per mitjà de la història humana, també brutal, on han sobreviscut les cultures i nacions més fortes damunt les més dèbils.

Sermó del Coremer

13 d'abril de 2019, dissabte del Ram
Convent de Sant Vicenç Ferrer, Manacor

Dins nosaltres hi ha una contradicció: el ser imatge de Déu i el ser portadors del seu Esperit, i al mateix temps ser terra. La terra que ens estira per avall i el ser-de-Déu que ens estira per amunt. Pens que també pot ser ben comprensible per una persona que no tengui a Déu per referència, al manco dins el nostre univers cultural. Aquest ser-de-Déu que jo predic, ells ho poden entendre com ser humà de veritat, com ser persona en majúscules.

Avui en dia, està molt de moda el «fitness», tenir cura del cos i la seva salut i bellesa. Això, mirau per on, ens pot ajudar a entendre la paraula penitència que és l'objectiu d'aquest sermó. Tenim clar que una persona que no té esment del seu cos, un esment que implica esforç positiu de fer exercici i menjar determinades coses, i esforç negatiu de no tenir hàbits tòxics ni menjar massa altres coses, aquesta persona, és un deixadot o una deixadota. En canvi, si té aquest esment del seu cos, es converteix en una persona cuidada. L'expressió «cuida't» s'ha anat convertint en un sinònim de l'Adéu clàssic dels nostres comiats.

Idò en l'interior de la persona succeeix el mateix. Som terra, si no feim esforços positius i esforços negatius, la gravetat de la terra que ens estira per avall ens du a ser deixats, a no ser tant semblants a Déu, a no ser tan dignes de portar el seu Esperit. Ens du a tenir actituds que no fan honor al nostre ser de persona en majúscula. En aquest cas no diríem ser deixats. Diríem ser degradats o corromputs.

Penitència, és, etimològicament, una acció negativa: mirar-nos al mirall, veure com som, escrutar les nostres imperfeccions i penedir-nos de no donar la talla de ser imatge de Déu, de no ser prou dignes recipients de l'Esperit, de no arribar a l'ideal de persona amb majúscules. Donaré una passa més: Penitència, en primer terme, és mirar-nos i ser capaços de jutjar-nos a nosaltres mateixos.

Altra vegada juga en contra nostra el corrent de pensament dominant. La psicoanàlisi, i altres doctrines del segle XIX i XX que posen en dubte la capacitat del ser humà per ser racional, amb tot el contingut de veritat que aporten mostrant la ingenuïtat de formes de pensament antigues, que no s'adonaven compte de les seves limitacions, aquests corrents de pensament ens conviden molt més a justificar-nos que a jutjar-nos. Aquests pensaments qualifiquen de repressió els esforços negatius per ser millors i de voluntarisme els esforços positius. Si adoptam aquests pensaments de manera íntegra, la paraula penitència, i el cristianisme sencer, no tenen lloc i no expressen res.

Sermó del Coremer

13 d'abril de 2019, dissabte del Ram
Convent de Sant Vicenç Ferrer, Manacor

L'antropologia cultural que també arranca del segle XIX, ens obri la ment, i ens mostra com moltes de les certeses que teníem per racionals i indiscutibles, eren senzillament prejudicis i convencions de la nostra cultura concreta. Però aquest fil, avui en dia l'estiram fins molt més enllà i parlam de pluralisme, multiculturalitat i diversitat. Com ja deia, hi ha un contingut de veritat. Atacar el diferent és un pecat. Però, duits a l'extrem, aquests pensaments no permeten mirar-nos i jutjar-nos a nosaltres mateixos, sinó que senzillament ens fan dir «jo som així», senzillament divers. Ens fan pensar que cada u és com és i que cada u és criteri d'ell mateix i que ningú s'ha de comparar amb res, amb cap forma d'ideal. Certament el ser humà amb majúscules i el ser imatge de Déu s'ha de personalitzar i adopta formes molt distintes i variades, molt diverses. Però si no admetem alguns trets comuns venguts de fora de la pròpia persona individual, la paraula penitència i el cristianisme sencer, no tenen lloc.

Fins aquí hem arribat al contingut negatiu de la paraula penitència: mirar-me i jutjar-me, veure que tenc mancances i entristir-me per això. Fins aquí arriba el significat que prové de l'etimologia de la paraula. Però, amb els segles, el cristianisme a afegit a la paraula un significat positiu: obrir-me a Déu perquè la seva gràcia em faci millor, i fer un esforç actiu de col·laboració amb la gràcia per aconseguir aquesta millorança.

Ja estic acabant el sermó i encara no he parlat per res de la Setmana Santa. Però a mi me varen dir que havia de fer un sermó de coremer. Per això he dedicat la part grossa a convidar a la penitència i denunciar alguns entrebancs que el pensament actual posa a la possibilitat mateixa de concebre la paraula. Però, fixau-vos en una cosa: he abusat de parlar de realitzar la imatge i semblança de Déu en la que hem estat fets, he parlat molt de ser dignes portadors de l'Esperit Sant, també de ser dignes de ser persona en majúscula. Però, fins ara, he emprat aquests conceptes com a formes buides, com a simples marcs. Fa falta concretar què vol dir ser imatge de Déu, digne portador de l'esperit i humà amb majúscula. I això ens fa mirar cap al Dijous Sant.

Seré parcial, del Dijous Sant me deixaré el contingut de fundació de l'Església, i la institució del ministeri i del sagrament de l'Eucaristia. Dirigiré la mirada a lo que va fer Jesús aquell dia solament com un símbol que dóna contingut a aquest ser humà de veritat, imatge de Déu i digne recipient de l'Esperit.

Ponç Pilat, aquell patrici romà carrerista fracassat, polític corrupte i populista (fixau-vos en el detall, té molt a veure amb els obstacles mentals que posa el pensament dominant

Sermó del Coremer

13 d'abril de 2019, dissabte del Ram
Convent de Sant Vicenç Ferrer, Manacor

actual a la paraula penitència), aquest mateix home sense principis, dins el judici a Jesús, li demana: «¿I la veritat, què és?», Idò, a la mateixa passió segons St. Joan, és aquest mateix home degradat l'encarregat de presentar Jesús en públic: després de la sessió d'assots treu Jesús davant el poble dalt de l'escalonada i el presenta amb les paraules que ens han quedat en llatí: «ecce homo» (aquí teniu l'home). És una magnífica imatge. El procònsol pensa que presenta al poble una piltrafa humana. I l'autèntica piltrafa és ell. En canvi el que presenta és el vertader home. El que realitza plenament aquella imatge i semblança de Déu en la que tots fórem creats.

¿Quins són els trets que defineixen aquest home de veritat?

El mateix Jesús, el vespre abans, el dijous (segons la cronologia evangèlica, mala de quadrar) ens va mostrar una imatge del que era la seva vida, del que havia estat i havia de ser ell:

Agafa el pa i diu «això és el meu cos entregat per vosaltres» i pren la copa i diu «això és la meua sang entregada per vosaltres» «preniu i beveu-ne tots». Això és el meu cos i la meua sang. Així ho diu un hebreu del segle primer. Nosaltres, més influïts per la filosofia grega diríem això és el meu cos i això és la meua ànima. Resumit: això som tot jo.

Pa, aliment que dóna força per caminar i viure. Pa que representa lo necessari. Vi que alegra la vida, que representa, com la sal, allò que potser no és imprescindible, però que ho fa tot més gustós. Això som jo, tot jo, que vull ser un regal perquè vosaltres pugueu viure i viure alegrement.

Un altre detall. El capítol 13 de l'Evangeli de Joan, el que conta aquell sopar, comença així: «Ell, que havia estimat els seus que eren al món, els estimà fins a l'extrem». ¿Per què se dóna Jesús a tots nosaltres? ¿Quina és la seva motivació? L'amor. Ho fa perquè estima.

I una darrera cosa per definir aquest home de veritat. En el mateix capítol, Joan ens conta com, abans de començar a sopar, es va cenyir la tovallola i els va rentar els peus a tots. Després d'una discussió amb Pere, Jesús els diu: ¿Enteneu això que us he fet? Vosaltres em dieu "Mestre" i "Senyor", i feu bé de dir-ho, perquè ho sóc. Si, doncs, jo, que sóc el Mestre i el Senyor, us he rentat els peus, també vosaltres us els heu de rentar els uns als altres. Aquesta escena ens mostra el com. ¿Com hem de donar la vida per amor als altres? Servint.

Sermó del Coremer

13 d'abril de 2019, dissabte del Ram
Convent de Sant Vicenç Ferrer, Manacor

Això és lo que ens mostra Jesús el Dijous Sant. Així es descriu a ell. Així, ell, l'home que realitza de manera completa la imatge de Déu en la que tot humà fou creat es descriu a si mateix. Ara sí. Ja tenim un esquema, uns trets essencials de la imatge de Déu per realitzar i perfeccionar en nosaltres: Entregar tot el que jo som en servei als altres per amor.

¿Per què? ¿Què? ¿Com? Per amor, entregar-nos sencers, servint.

Quina bellesa!

Penitència és posar-me davant aquest mirall. Veure lo lluny que estic d'aquesta vertadera imatge de Déu. Entristir-me, potser empegueir-me. Posar-me en camí per millorar en alguna cosa i, sobretot, obrir-me a la gràcia de Déu que me vol millorar el cor (no oblidem a la pasqua celebrem que va rompre la petitesa d'aquest món i va obrir una porta a la força de Déu per ajudar-me a vèncer un poc la força del ser-terra, del ser-pols que hi ha dins mi).

I, ara sí que parlaré de les processons. Aquestes desfilades tenen molt a veure amb la penitència que hem intentat definir. Inicialment, els penitents, els que hem acabat essent campinorats, eren persones que havien comès un pecat greu, quasi un crim. O sense quasi. Sortien amb la cara tapada per vergonya i acompanyaven la imatge de perfecció que és Jesús en els moments culminants del seu ministeri. Desfilaven expressant el dolor per el seu comportament tan allunyat del vertader home, i desfilaven acompanyant el vertader home expressant la seva admiració, reconeixement i desig de canviar.

Els que sortim avui en dia, no som criminals. Som persones que quedam enmig del que podríem considerar normal. Fins i tot en conec alguns de vosaltres que estau clarament per damunt de la normalitat en semblança a la imatge de Déu. Però, mai arribam a donar totalment la talla. Sempre hi ha una distància. Aquesta distància la mostrem amb vestidures talars (que cobreixen el nostre cos més de lo habitual), fins i tot molts tapant-nos la cara, o caminant amb un esforç portant un estendard, una creu, un fanal, un pas en definitiva una representació d'aquell que sí va realitzar plenament la imatge de Déu.

És cert que segurament a mi me tocarà portar una bella i treballada capa figurant representar jo mateix a Jesucrist. Però podeu estar segurs d'una cosa. La meva actitud interior és la d'un campinorat o portador més. Me sent com el que du la capa com un portador qualsevol sentint dins mi la distància d'aquell que represent i intentant compensar-la, al manco en part, sortint a mostrar la seva grandesa amb les petites forces de la meva petitesa.

Sermó del *Coremer*

13 d'abril de 2019, dissabte del Ram
Convent de Sant Vicenç Ferrer, Manacor

Confreres i altres col·laboradors, ens esperen dies durs. Traguem la figura del que va ser plenament imatge i semblança de Déu, del que va ser el vertader home en majúscules, del que va entregar tota la seva vida per amor en servei a tots, i traguem-la ben amunt, ben dignament. Perquè tothom la vegi. I els qui mirin i creguin, se salvin.

Que així sigui.

Mn. Antoni Amorós Terrassa
Rector de Manacor